Programiranje 2

Predavanje 09 - vezane liste, drugi dio

Matej Mihelčić

Prirodoslovno-matematički fakultet
Matematički odsjek

12. svibnja 2023.

Sortirano ubacivanje elementa u listu

U zadanu, uzlazno sortiranu, vezanu listu cijelih brojeva, zadanu pokazivačem `prvi` treba ubaciti jedan element, zadan pokazivačem `novi` tako da nova lista također bude uzlazno sortirana. Polazna lista smije biti i prazna.

Rješenje problema ima dva ključna koraka: a) pronalaženje odgovarajuće pozicije na koju treba ubaciti novi element (traženje po listi) i b) ubacivanje zadanog elementa na tu poziciju u listu.

Poziciju za ubacivanje novog elementa (pošto je lista sortirana) tražimo tako da preskačemo sve elemente čiji sadržaj je manji od sadržaja novog, a stajemo na prvom elementu čiji sadržaj je veći ili jednak sadržaju novog (ako takav postoji). Time nalazimo element **ispred** kojeg treba ubaciti novi element. Zato koristimo dva pokazivača: `pom` - na element čiji sadržaj testiramo i `preth` - na element ispred tog (ako postoji). Umjesto `pom` možemo koristiti i `preth->sljed`.

Sortirano ubacivanje elementa u listu

Ubacivanje iza elementa `preth` radimo kao u funkciji `ubaci_iza`.

- Novom elementu postavimo sljedeći.
- Prethodnom elementu (ako postoji) promijenimo sljedeći u `novi`, a ako prethodnog nema, pokazivač `prvi` postavimo na `novi` (u tom slučaju je `novi` prvi element u listi).

```
1  lista sortirano_ubaci(lista prvi, lista novi){
2   /* Insertion sort za jedan element. */
3   /* Ne provjerava novi != NULL. */
4   lista preth, pom;
5   pom = prvi;
6   while (pom != NULL && pom->broj < novi->broj) {
7         preth = pom;
8         pom = preth->sljed; /* pom = pom->sljed;*/
9       }
```

Funkcija sortirano_ubaci

```
10  /* Ispod je ubaci_iza(prvi, preth, novi) s
11  promjenom uvjeta. To radi i za prvi == NULL.*/
12
13   if (pom == prvi) { /* preth ne treba. */
14       novi->sljed = prvi;
15       prvi = novi;
16   }
17   else { /* Tu je pom == preth->sljed. */
18       novi->sljed = preth->sljed;
19       preth->sljed = novi;
20   }
21
22   return prvi; }
```

Kraći zapis funkcije sortirano_ubaci

Primijetimo da pom uvijek pokazuje na listu sljedbenika elementa novi. Zato možemo pisati novi->sljed = pom;

```
lista sortirano_ubaci(lista prvi, lista novi){

 lista preth, pom;
 pom = prvi;
 while (pom != NULL && pom->broj < novi->broj) {
     preth = pom;
     pom = preth->sljed; /* pom = pom->sljed;*/ }

 novi->sljed = pom;

 if (pom == prvi) prvi = novi;
 else preth->sljed = novi;

 return prvi; }
```

Sortiranje ubacivanjem — *Insertion sort*

Sortirano ubacivanje jednog elementa može se koristiti kao dio algoritma za sortiranje niza podataka.

Sortiranje ubacivanjem ili Insertion sort:

- krećemo od prazne liste (koja će sadržavati sortirane elemente),
- sortirano ubacujemo jedan po jedan element iz niza kojeg treba sortirati
- postupak ponavljamo dok ne ubacimo sve elemente

Vezana lista je prikladna struktura za realizaciju algoritma (jednostavnost ubacivanja elemenata, nema potrebe za realokacijom)!

Sortiranje ubacivanjem — *Insertion sort*

U algoritmu nije bitno kako nastaju pojedini elementi sortirane liste. Možemo redom čitati brojeve (sadržaje) i kreirati pripadne elemente (jedan po jedan) ili krenuti od postojeće nesortirane liste elemenata iz koje izbacujemo jedan po jedan element (npr. s početka).

Složenost ovog algoritma je $\mathcal{O}(n^2)$. Zato se u praksi koristi samo za vrlo kratke liste. Postoje puno bolji algoritmi za sortiranje liste (npr. `MergeSort`).

Izbacivanje traženog elementa iz liste

Iz vezane liste cijelih brojeva, zadane pokazivačem `prvi` na prvi element, želimo obrisati prvi element s parnim brojem (kao sadržajem). Ako takvog elementa nema, lista se ne mijenja. Polazna lista smije biti prazna.

Opet koristimo princip *izbaci* ili *obriši iza nekog* kao u funkciji `obrisi_iza`.

```
1  lista obrisi_prvi_parni(lista prvi){
2
3        lista preth, pom;
4        if (prvi == NULL) return NULL;
5        pom = prvi;
```

Izbacivanje traženog elementa iz liste

```
6        while (pom != NULL && pom->broj % 2 != 0) {
7                 preth = pom;
8                 pom = preth->sljed;}
9
10       if (pom != NULL) {
11          if (pom == prvi)
12             prvi = prvi->sljed;
13          else
14            preth->sljed = pom->sljed;
15         free(pom);
16         return prvi;
17       }
```

Za ulaz: `2->4->5->6->8->9->10->NULL` i 6 poziva funkcije `obrisi_prvi_parni` dobijemo listu `5->9->NULL`. Zadnji poziv funkcije **ne mijenja** listu jer u tom trenutku lista više nema parnih elemenata.

Zadaci na temu ubaci/izbaci

Pišemo funkciju `izbaci_iza` sa zaglavljem: `lista izbaci_iza(lista prvi, lista preth, lista *p_izbacen);`

Funkcija treba iz liste zadane pokazivačem `prvi`, koji pokazuje na prvi element, izbaciti element koji se nalazi iza elementa na kojeg pokazuje `preth`. Za razliku od funkcije `obrisi_iza`, izbačeni element se ne briše već treba vratiti pokazivač na njega kroz varijabilni argument `*p_izbacen` (slično kao u funkciji `ubaci_na_kraj`).
Vrijednost funkcije je **pokazivač** na **prvi** element dobivene liste.
Funkcija treba raditi u svim slučajevima:

- `prvi == NULL` - ne radi ništa, vraća `NULL` i `*p_izbacen = NULL`,
- `preth == NULL` - izbacuje **prvi** element liste
- `preth == zadnji`, tj. `preth->sljed == NULL` - ne izbacuje **ništa** i vraća `*p_izbacen = NULL`.

Zadaci na temu `ubaci/izbaci`

Vezana lista cijelih brojeva zadana je pokazivačem `prvi` na prvi element. Treba napisati funkciju koja rastavlja tu listu u dvije liste, tako da prva lista sadrži samo elemente s parnim sadržajem, a druga lista sadrži samo elemente s neparnim sadržajem iz polazne liste. Funkcija treba vratiti pokazivače na te dvije liste kroz varijabilne argumente (ili vrijednost i varijabilni argument).

Varijacije:

- relativni poredak elemenata u dobivenim listama smije biti bilo koji - obratan od polaznog
- mora biti isti kao u polaznoj listi

Rastav liste treba napraviti samo promjenama veza elemenata (pokazivača), **zabranjeno je mijenjati sadržaj elemenata, alocirati i dealocirati dodatnu memoriju, tj. koristiti pomoćne elemente, polja itd.** Navedeno vrijedi u svim zadacima s vezanim listama, uključujući kolokvije (osim ako je u zadatku navedeno drugačije).

Zadaci na temu - *preuredi listu*

Vezana lista cijelih brojeva zadana je pokazivačem `prvi` na prvi element. Napišite funkciju koja preuređuje tu listu, tako da na početku liste budu svi elementi s parnim sadržajem, a na kraju liste (iza svih parnih) budu svi elementi s neparnim sadržajem iz polazne liste. Funkcija treba vratiti pokazivač na prvi element preuređene liste. Preuređenje liste treba napraviti samo promjenama veza elemenata (pokazivača).

Varijacije: relativni poredak elemenata u parnom i neparnom dijelu dobivene liste

- može biti proizvoljan
- mora biti isti kao u polaznoj listi

Unutar funkcije smijete koristiti rastav liste u dvije liste, a onda spajanje dvije liste - konkatenacija.

Probajte zadatak riješiti bez toga, tj. unutar jedne liste.

Zadaci na temu - *preuredi listu*

Vezana lista brojeva zadana je pokazivačem `prvi` na prvi element. Napišite funkciju `okreni_listu`: `lista okreni_listu(lista prvi);` koja preuređuje tu listu tako da cijelu listu okreće naopako, tj. invertira poredak elemenata u listi.
Funkcija treba vratiti pokazivač na prvi element okrenute liste (to je zadnji element u polaznoj listi, ako postoji). Invertiranje liste treba napraviti **samo promjenama veza elemenata (pokazivača)**.

Spajanje (konkatenacija) dvije liste

Zadane su dvije vezane liste cijelih brojeva pokazivačima `prvi_1` i `prvi_2` na prvi element odgovarajuće liste. Te dvije liste treba spojiti u jednu listu, tako da druga lista bude iza prve (poredak elemenata u pojedinoj listi se ne mijenja). Ova operacija se još zove i konkatenacija - po analogiji s konkatenacijom dva stringa (funkcija `strcat`). Obje polazne liste smiju biti prazne. U spojenoj listi, sljedbenik zadnjeg elementa prve liste mora biti prvi element druge liste.

- pronalazimo zadnji element u prvoj listi (kao u funkciji `trazi_zadnji`)
- postavljamo njegovog sljedbenika na prvi element druge liste

Ako je prva lista prazna, rezultat je druga lista (koja također može biti prazna).

Funkcija spoji_dvije

```
lista spoji_dvije(lista prvi_1, lista prvi_2){
    lista pom;

    if (prvi_1 == NULL) return prvi_2;
       /* Nadji zadnjeg u prvoj i spoji drugu. */
    for (pom = prvi_1; pom->sljed != NULL;
                        pom = pom->sljed);
    pom->sljed = prvi_2;

    return prvi_1;
}
```

Funkcija spoji_dvije_rek

Konkatenaciju možemo realizirati i rekurzivnom funkcijom:

```
lista spoji_dvije_r(lista prvi_1, lista prvi_2){

      if (prvi_1 == NULL) return prvi_2;
      if (prvi_1->sljed == NULL) /* = zadnji_1. */
              prvi_1->sljed = prvi_2;
      else /* Skrati prvu listu (bez prvog).
            Ne trebamo vrijednost funkcije! */
          spoji_dvije_r(prvi_1->sljed, prvi_2);

      return prvi_1;
}
```

Za dvije ulazne liste: `1 -> 3 -> 5 -> 7 -> NULL` i `2 -> 4 -> 6 -> 8 -> NULL`, lista nakon konkatenacije je: `1 -> 3 -> 5 -> 7 -> 2 -> 4 -> 6 -> 8 -> NULL`.

Sortirano spajanje (merge) dvije sortirane liste

Ukoliko imamo dvije sortirane liste, spajanje ima smisla raditi tako da rezultantna lista ostane sortirana.

Rješavamo problem u kojem imamo dvije sortirane (uzlazno od početka prema kraju) vezane liste cijelih brojeva, zadane pokazivačima `prvi_1` i `prvi_2` na prvi element odgovarajuće liste. Te dvije liste treba spojiti u jednu listu, tako da spojena lista također bude uzlazno sortirana. Ova operacija se zove **sortirano spajanje** (eng. *merge*). Obje polazne liste smiju biti prazne.

- Ako je barem jedna od dvije liste prazna, rezultat je ona druga lista (može također biti prazna).
- U protivnom su obje liste neprazne te koristimo *pametni Insertion sort*. Na početku je spojena lista prazna. Zatim gradimo spojenu listu (element po element, tako da stalno bude uzlazno sortirana).

Sortirano spajanje (merge) dvije sortirane liste

Pošto su obje ulazne liste već sortirane, ne trebamo koristiti funkciju `sortirano_ubaci` već sortiranu listu možemo kreirati učinkovitije.

Koristimo činjenicu da je najmanji element u svakoj od ulaznih sortiranih lista upravo prvi element. Uspoređujemo prve elemente i manji od njih je najmanji u obje liste. Izbacujemo ga iz odgovarajuće liste (s početka) i ubacimo na kraj spojene liste (on je $\geq$) od svih ranijih. Postupak ponavljamo dok su obje liste neprazne. Na kraju imamo jednu nepraznu listu koju spojimo na kraj spojene liste.

Merge dvije sortirane liste

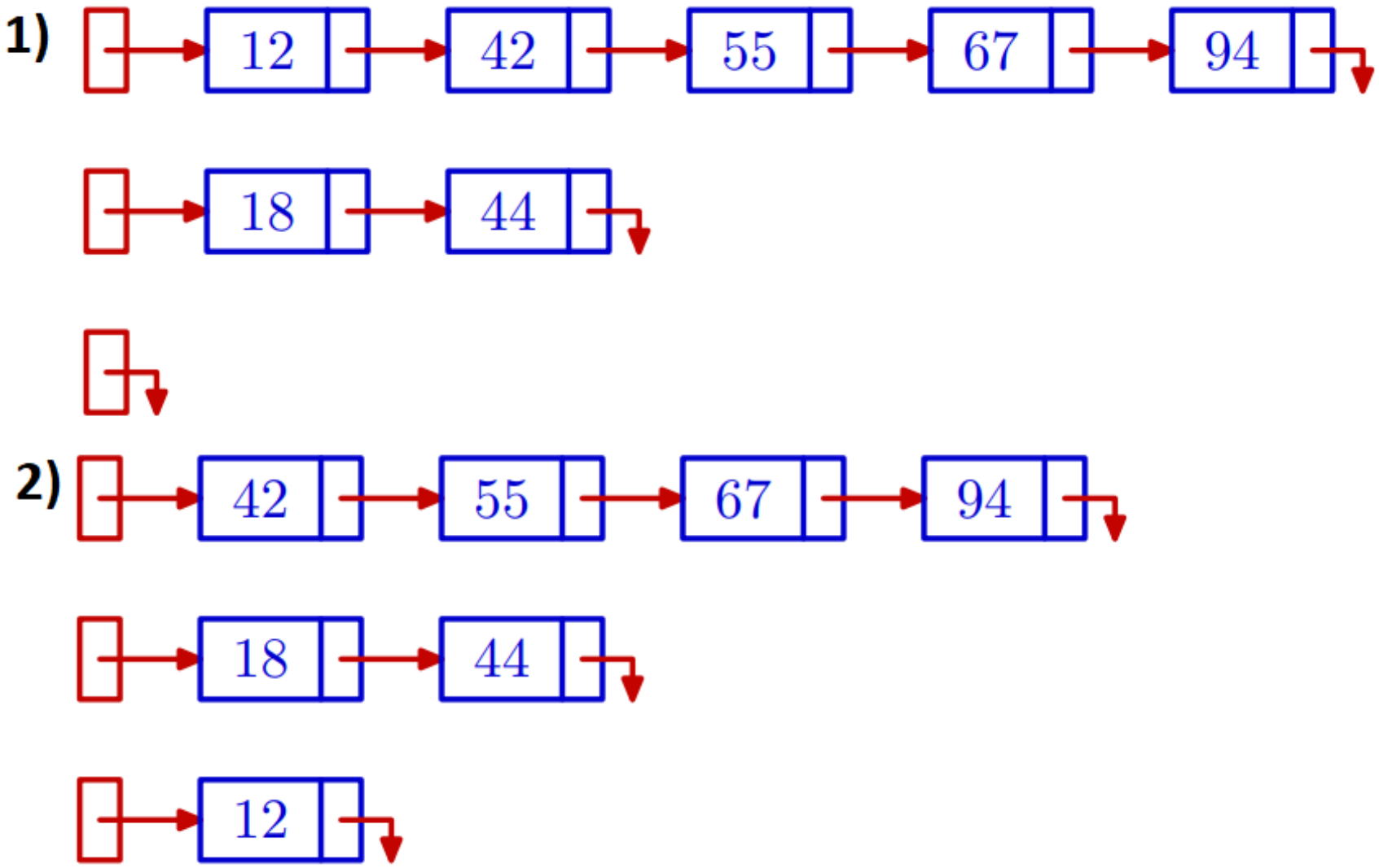

Merge dvije sortirane liste

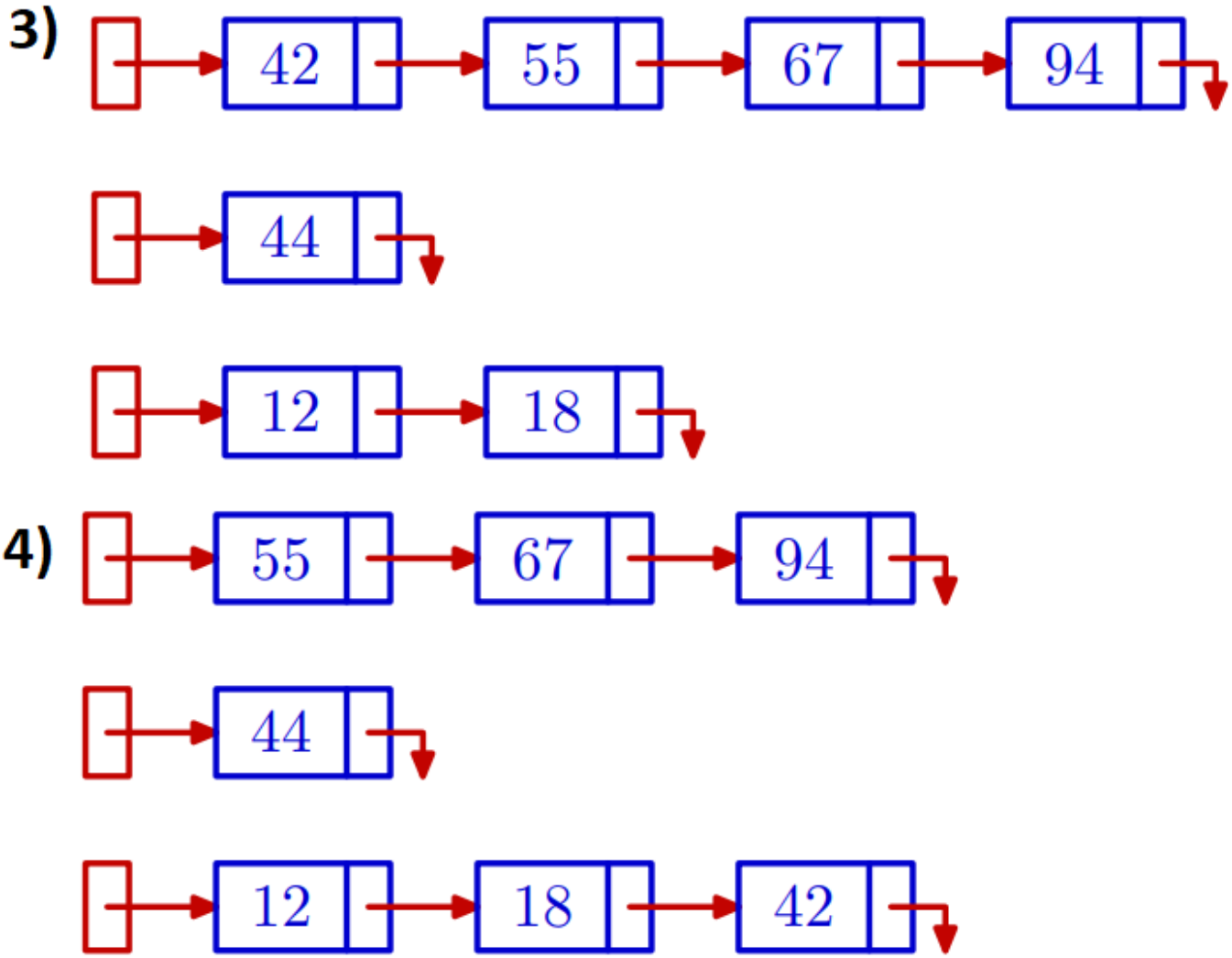

Merge dvije sortirane liste

5)

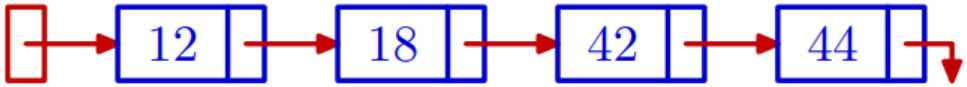

6)

Funkcija merge

```
1  lista merge(lista prvi_1, lista prvi_2){
2  /* Sortirano spaja dvije liste (merge). */
3        lista prvi = NULL, zadnji, pom;
4  /* Ako je jedna lista prazna, rezultat je
5  ona druga lista. */
6        if (prvi_1 == NULL) return prvi_2;
7        if (prvi_2 == NULL) return prvi_1;
8  /* U nastavku obrade, obje liste sigurno
9  NISU prazne. */
10 /* Prolaz po obje liste, sve dok su obje
11 neprazne. */
12
13       while (prvi_1 != NULL && prvi_2 != NULL) {
14 /* Nadji manjeg od prvih iz obje liste.
15 Izbaci ga s pocetka njegove liste. */
```

Funkcija merge

```
16          if (prvi_1->broj <= prvi_2->broj) {
17              pom = prvi_1;
18              prvi_1 = prvi_1->sljed;
19           }
20          else {
21             pom = prvi_2;
22             prvi_2 = prvi_2->sljed;
23           }
24           /* Ubaci ga na kraj sortirane liste. */
25           if (prvi == NULL)
26               prvi = pom;
27           else
28               zadnji->sljed = pom;
29           zadnji = pom;
30    }
```

Funkcija merge

```
31 /* Spoji ostatak na kraj sortirane liste. */
32     if (prvi_1 == NULL) zadnji->sljed = prvi_2;
33     if (prvi_2 == NULL) zadnji->sljed = prvi_1;
34     return prvi;
35 }
```

Za ulazne liste `1 -> 3 -> 5 -> 7 -> NULL` i `2 -> 4 -> 6 -> 8 -> NULL`, nakon sortiranog spajanja dobivamo listu `1 -> 2 -> 3 -> 4 -> 5 -> 6 -> 7 -> 8 -> NULL`.

Sortiranje spajanjem - *Merge sort*

Zadana je jedna vezana lista cijelih brojeva pokazivačem `prvi` na prvi element liste. Listu treba uzlazno sortirati po sadržaju elemenata (od početka prema kraju liste) i vratiti pokazivač na početak sortirane liste. Polazna lista smije biti prazna. Sortiranje liste treba napraviti samo promjenama veza elemenata (pokazivača).

Za sortiranje liste koristimo `MergeSort` algoritam. To je rekurzivni algoritam za sortiranje niza podataka, baziran na operaciji `merge` (sortiranom spajanju već sortiranih nizova podataka). Osnovna ideja `MergeSort` algoritma je: a) podijeliti nesortirani niz (listu) podataka na dva dijela (podniza) podjednake duljine, b) rekurzivno sortirati svaki od nastalih podnizova, c) sortirano spojimo (`merge`) ta dva već sortirana podniza u jedan sortirani niz. Rekurzivno raspolavljanje i sortiranje radimo sve dok ne dobijemo trivijalni niz (prazan ili jednočlan). Takvi nizovi su već sortirano stoga samo vraćamo pokazivač na tu listu.

Sortiranje spajanjem - *Merge sort* - primjer

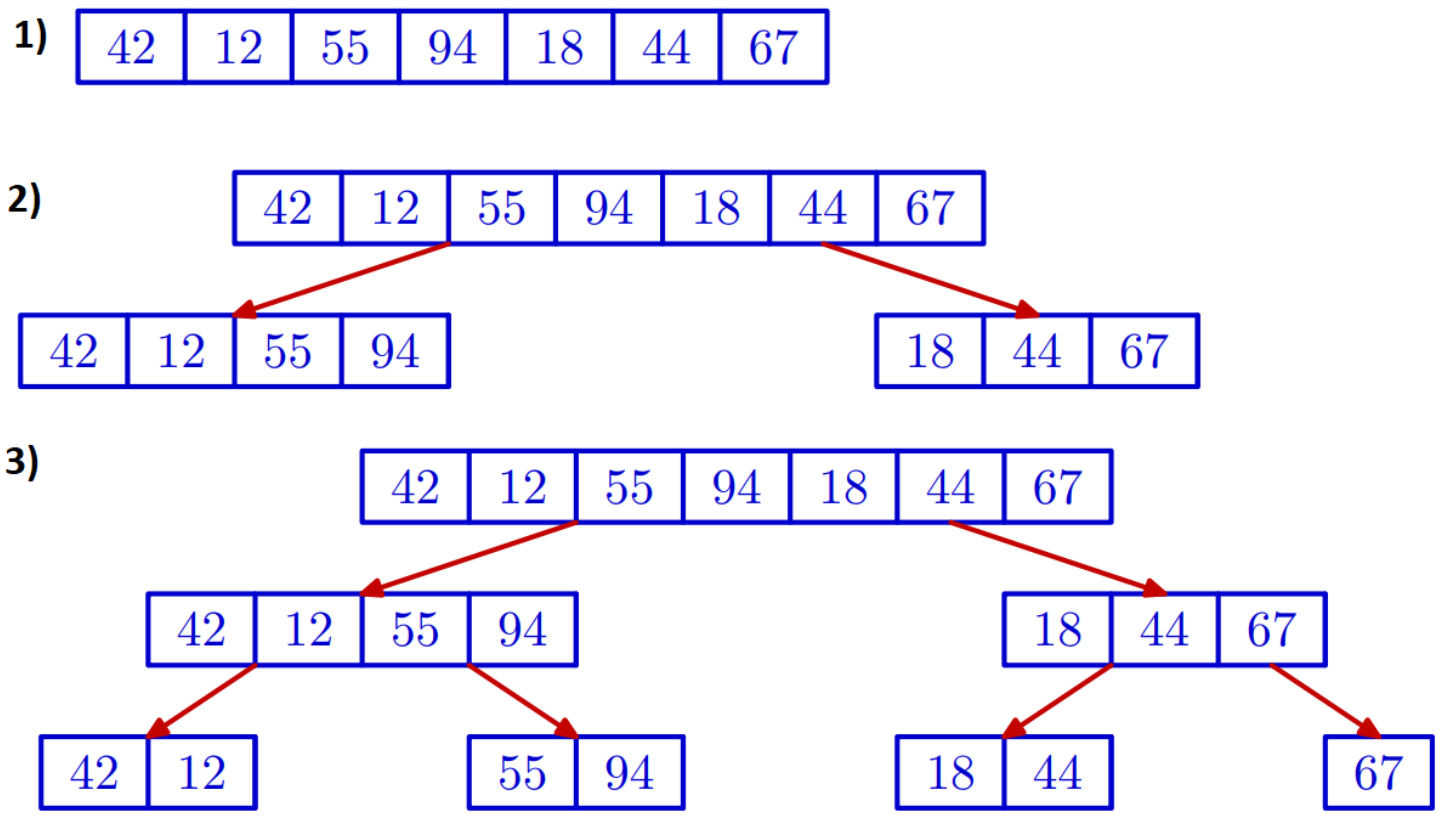

Sortiranje spajanjem - *Merge sort* - primjer

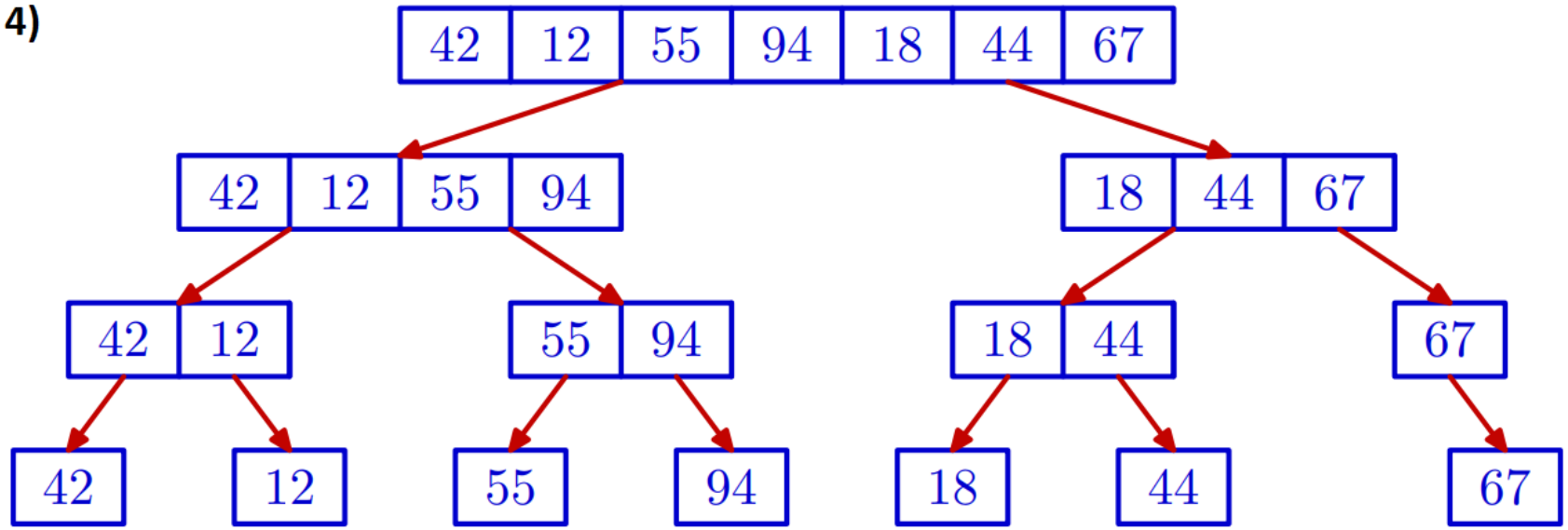

Sortiranje spajanjem - *Merge sort* - primjer

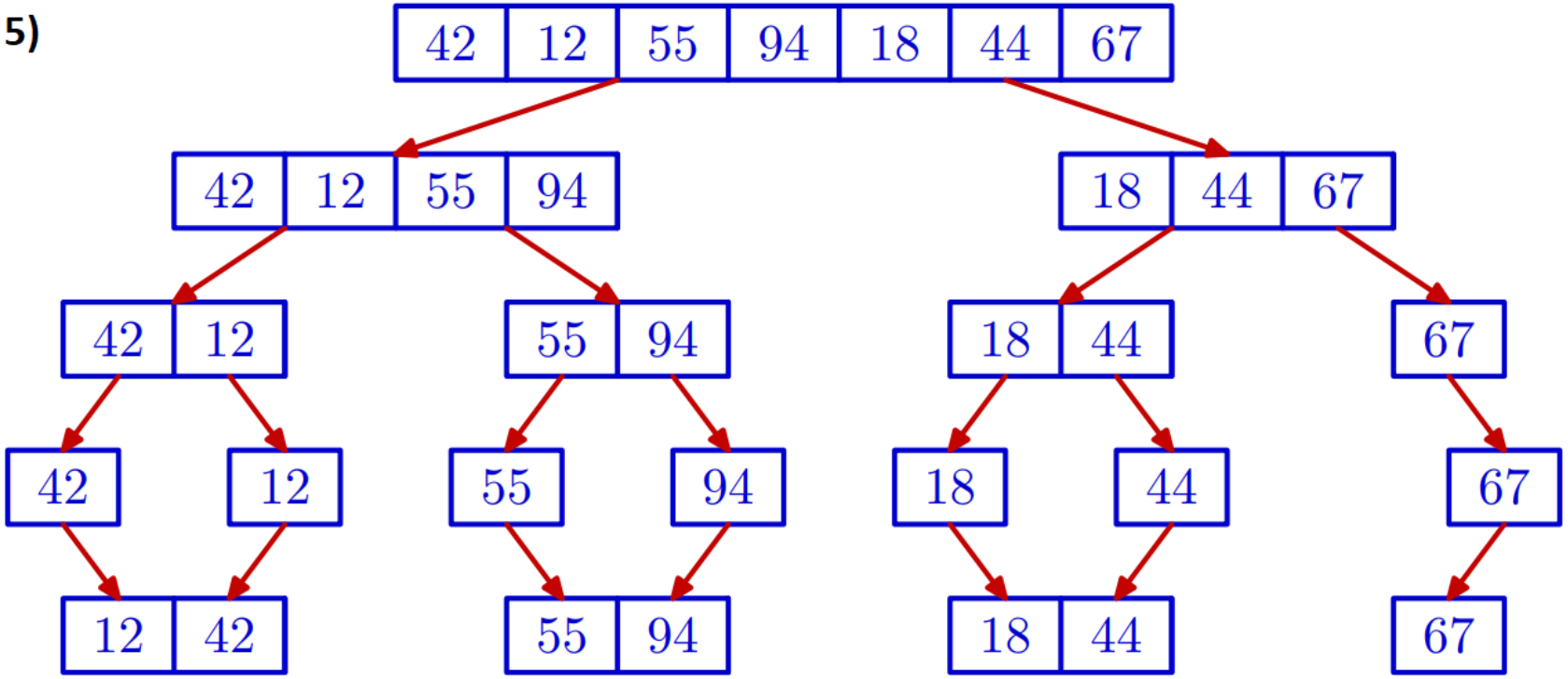

Sortiranje spajanjem - *Merge sort* - primjer

6)

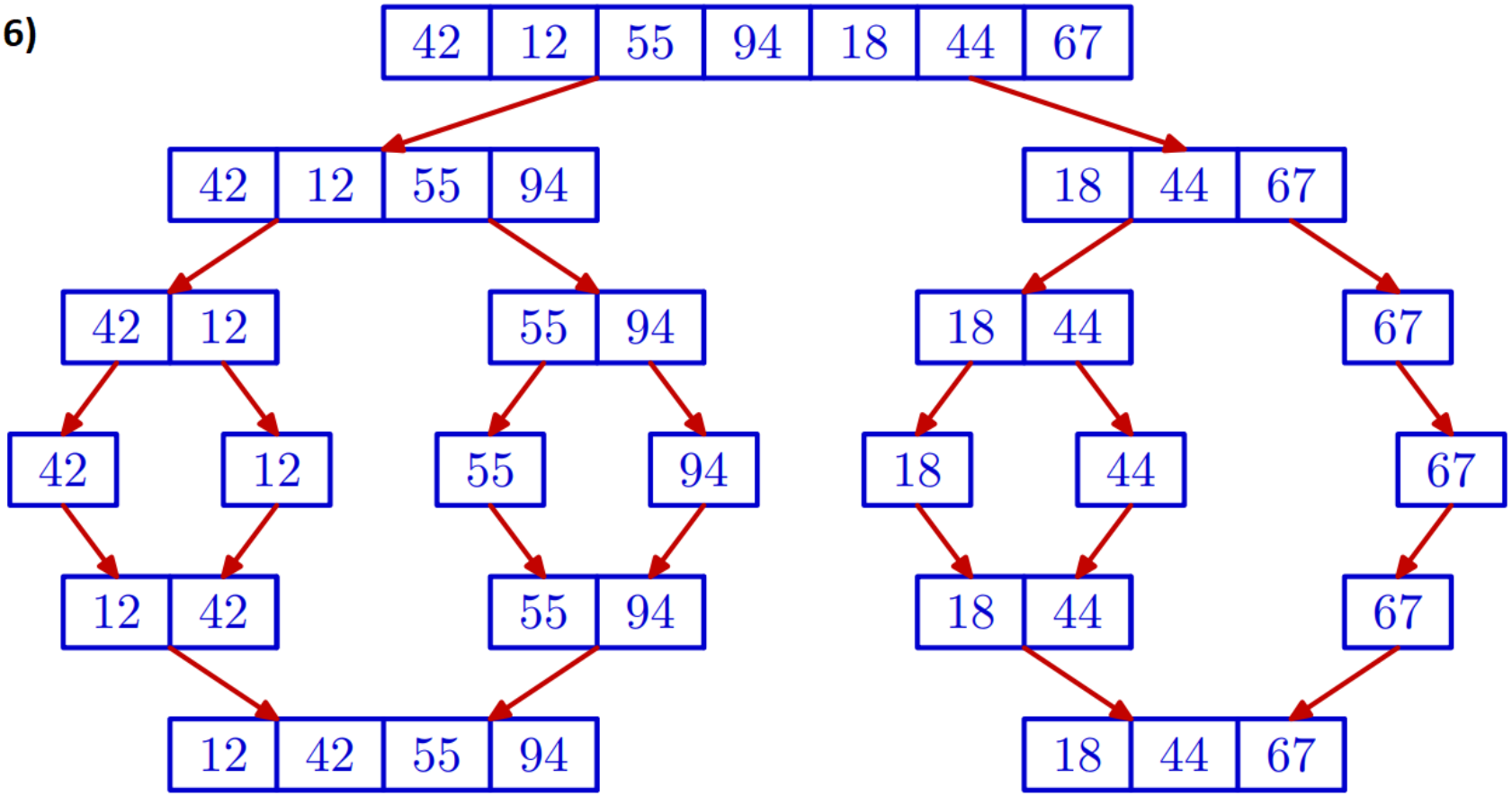

Sortiranje spajanjem - *Merge sort* - primjer

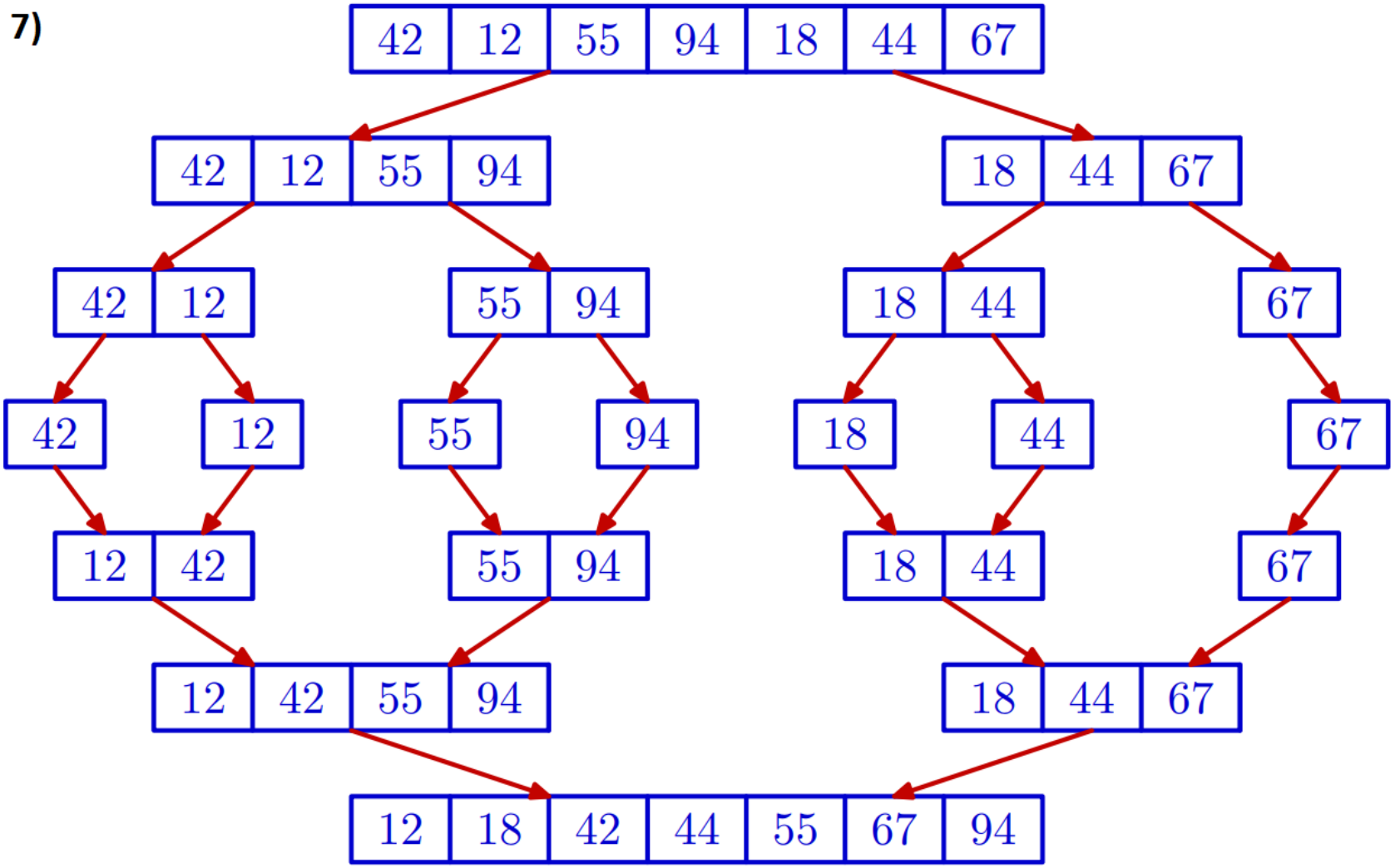

Sortiranje spajanjem - *Merge sort*

Raspolavljanje liste možemo realizirati na dva načina: a) preko pokazivača, pažljivim iteriranjem po listi (elegantnije ali sporije), b) brojanjem elemenata u listi (brže, potreban dodatan ulazni argument).

Složenost `MergeSort` algoritma u najgorem slučaju je $\mathcal{O}(n\ log(n))$.

Dokaz slijedi iz prethodne slike. Neka je n broj elemenata u nizu i neka je $2^k < n \leq 2^k$ (2^k je najmanja potencija broja 2 veća ili jednaka n), $k = \lceil log_2 n \rceil$.

Na slici je $n = 7$ i $k = 3$.

Sortiranje spajanjem - *Merge sort*

Uzmimo da polazni, nesortirani niz, ima razinu (nivo) 0. Nakon toga, imamo točno k horizontalnih razina raspolavljanja podnizova i sortiranog spajanja podnizova. Broj razina je $2k = 2log_2 n$.

Svako raspolavljanje i svaki `merge` traju linearno u duljini većeg odgovarajućeg niza (svaki element u većem niz prolazimo najviše jednom). Zbrajanjem operacija na istoj razini (imamo ih maksimalno n) zaključujemo da na svakoj razini imamo $\mathcal{O}(n)$ operacija. Množenjem broja operacija na razini i broja razin, dobivamo složenost algoritma $\mathcal{O}(n\ log(n))$.

Autor `MergeSort` algoritma je **John von Neumann**, 1945. godine. To je bio **prvi** program napisan za računalo (`EDVAC`) koje sprema i podatke i programe (von Neumann-ov model računala).

Funkcija merge_sort

```
1  lista merge_sort(lista prvi){
2  /* Sortira listu Merge_Sort algoritmom. */
3       lista zadnji, prvi_2;
4  /* Test na praznu ili jednoclanu listu. */
5       if ((prvi == NULL) || (prvi->sljed == NULL))
6            return prvi;
7  /* U nastavku obrade, lista ima bar dva
8  elementa. */
9  /* Raspolovi listu. Pokazivac zadnji pokazuje
10 na zadnjeg u prvom dijelu. Pokazivac prvi_2 je
11 pomocni i sluzi za raspolavljanje liste. */
12      zadnji = prvi;
13      prvi_2 = prvi->sljed;
```

Funkcija merge_sort

```
14 /* Pomicemo zadnjeg za JEDNO mjesto, prvi_2 za
15 DVA mjesta, dok prvi_2 ne bude na kraju liste. */
16      while ((prvi_2 != NULL) &&
17             (prvi_2->sljed != NULL)) {
18               zadnji = zadnji->sljed;
19               prvi_2 = prvi_2->sljed->sljed;
20         }
21 /* Pokazivac zadnji sad korektno pokazuje na
22 zadnjeg u prvom dijelu. Pokazivac prvi_2 zadamo
23 kao prvog u drugom dijelu (prvi iza zadnjeg) i
24 korektno zavrsavamo prvi dio. */
25     prvi_2 = zadnji->sljed;
26     zadnji->sljed = NULL;
27 /* Rekurzivno sortiranje i merge. */
28     prvi = merge(merge_sort(prvi),
29     merge_sort(prvi_2));
30    return prvi; }
```

MergeSort

Za zadanu ulaznu listu brojeva `42 -> 12 -> 55 -> 94 -> 18 -> 44 -> 67 -> NULL`, nakon poziva funkcije `MergeSort` dobivamo listu `12 -> 18 -> 42 -> 44 -> 55 -> 67 -> 94 -> NULL`.

Zadatak: Napišite funkciju za `MergeSort` liste koja kao argument prima broj elemenata u listi.

Zadatak: Napišite funkciju za `MergeSort` na polju. Za `merge` (spajanje) smijete koristiti jedno dodatno pomoćno polje! Probajte koristiti što manje kopiranja iz jednog polja u drugo.

Okretanje liste - rješenje

Zadana je vezana lista pokazivačem `prvi` na prvi element. Napišite funkciju koja preuređuje tu listu tako da cijelu listu okreće naopako, tj. invertira poredak elemenata u listi. Funkcija treba vratiti pokazivač na prvi element okrenute liste (zadnji element u polaznoj listi, ako postoji). Invertiranje liste treba napraviti samo promjenama veza elemenata (pokazivača).

Na početku je okrenuta lista prazna (`okr = NULL`). Prolazimo kroz zadanu listu i u svakom koraku:

- izbacimo prvi element iz preostale neokrenute liste
- ubacimo ga na početak okrenute liste (zadane s `okr`).

Postupak ponavljamo dok preostala ulazna lista nije prazna.

Funkcija okreni_listu

```
1  lista okreni_listu(lista prvi){
2
3        lista okr = NULL, pom;
4
5        while (prvi != NULL) {
6  /* Izbaci s pocetka stare. */
7              pom = prvi;
8              prvi = prvi->sljed;
9  /* Ubaci na pocetak okrenute. */
10             pom->sljed = okr;
11             okr = pom;
12         }
13       return okr;
14   }
```

Okretanje liste - primjer

1) **Početno stanje**

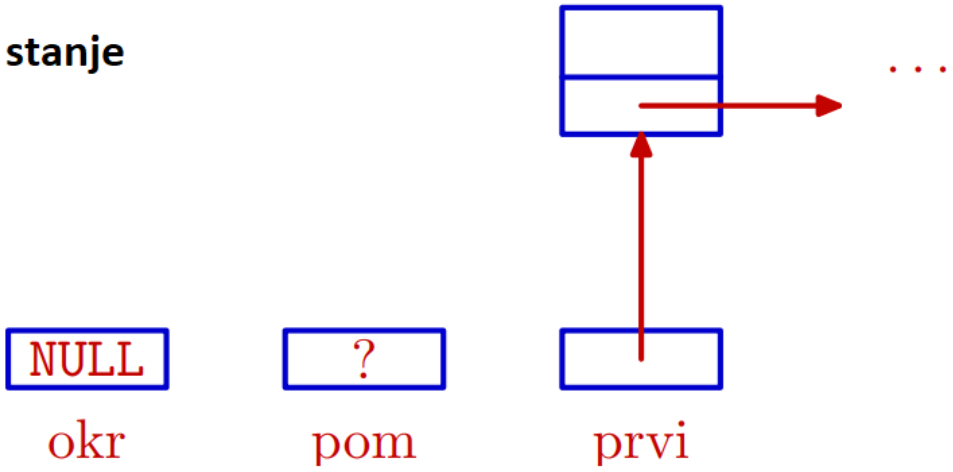

2) **Vrh petlje**

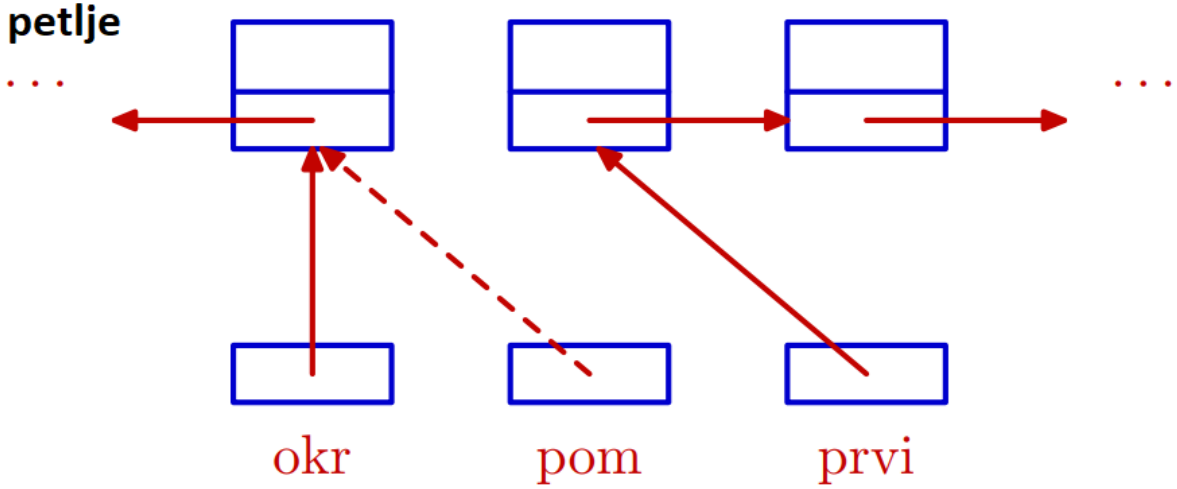

pretpostavka
prvi!=NULL

Okretanje liste - primjer

3)

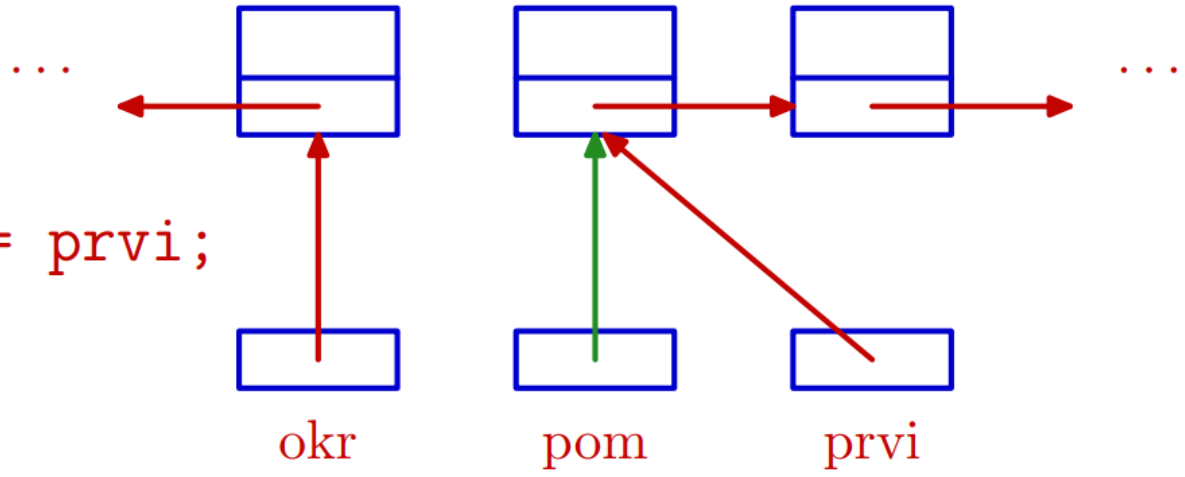


```
pom = prvi;
```

4)

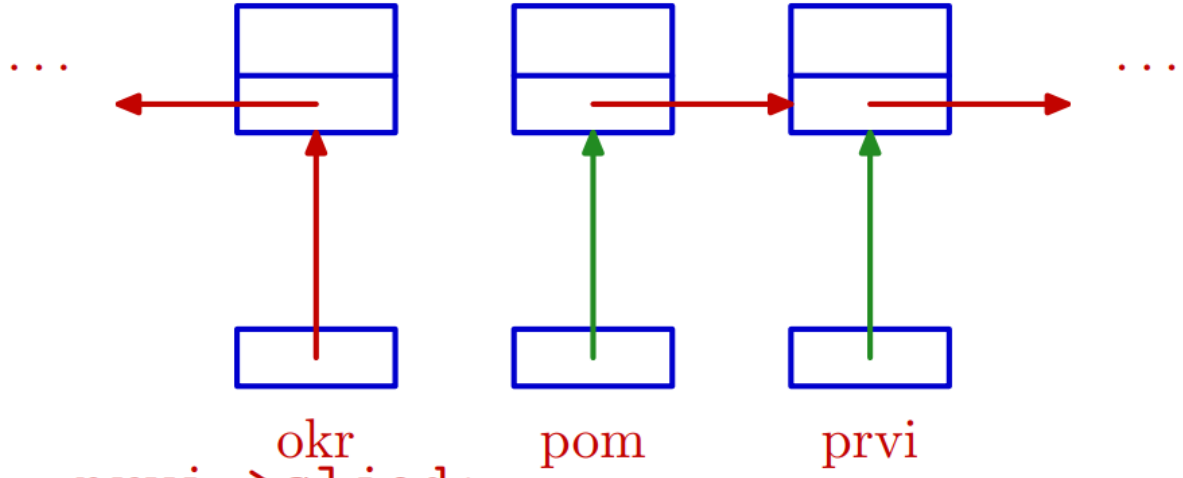


```
prvi = prvi->sljed;
```

Okretanje liste - primjer

5)

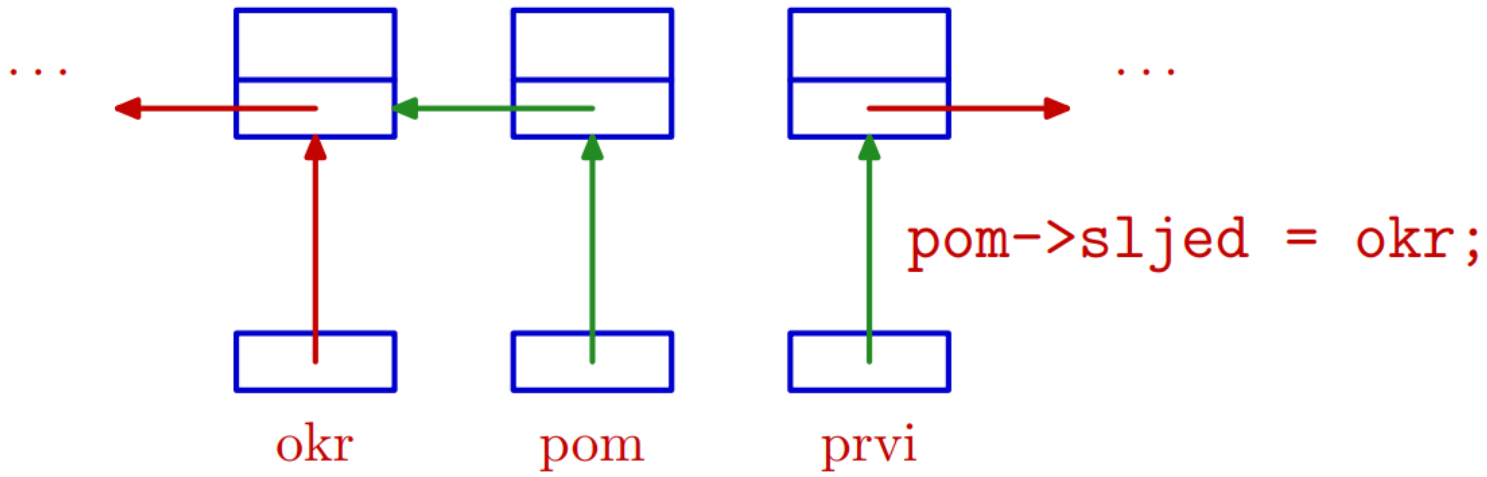

6)

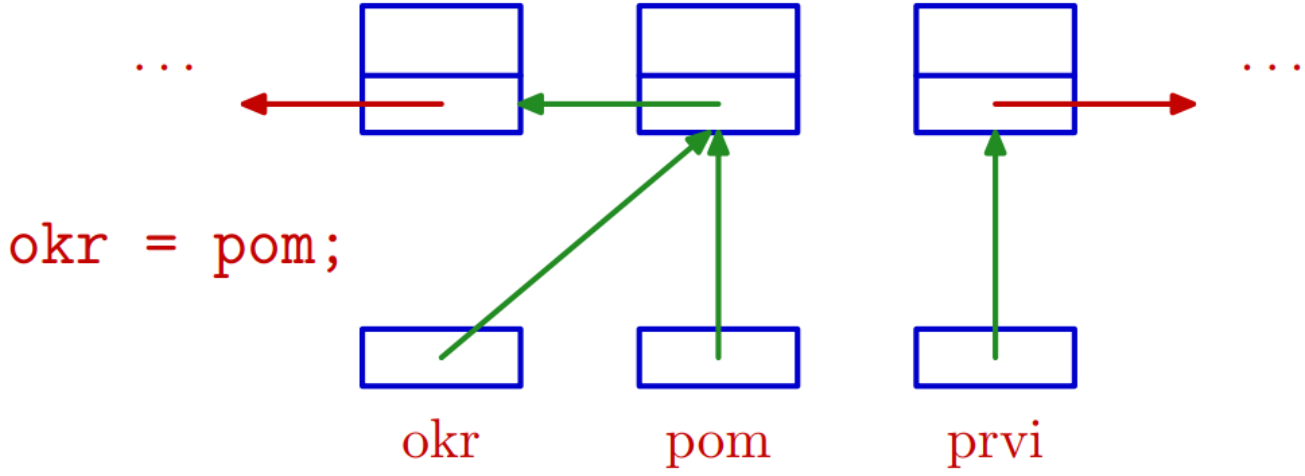

Okretanje liste - drugo rješenje

Problem možemo riješiti i prozorom od nekoliko susjednih pokazivača koji prolaze kroz listu. U svakom koraku pomaknemo prozor za jedno mjesto unaprijed i okrenemo (usmjerimo pokazivač `sljed` u drugu stranu) jedan element u tom prozoru. Dovoljna su tri pokazivača:

- `preth` - pokazuje na prethodno okrenutu listu, u trenu kad ubacujemo novi element (pomoćni pokazivač)
- `ovaj` - pokazuje na element kojeg prebacujemo, to će biti (novi) početak okrenute liste
- `sljed` - pokazuje na početak preostalih elemenata originalne liste

Okretanje (izbacivanje/ubacivanje) odgovara naredbi: `ovaj->sljed = preth`.

Funkcija okreni_listu - rješenje 2

```
lista okreni_listu(lista prvi){
      lista preth, ovaj = NULL, sljed = prvi;

      while (sljed != NULL) {
            preth = ovaj;
            ovaj = sljed;
            sljed = sljed->sljed;
            ovaj->sljed = preth;
      }

      return ovaj;
}
```

Funkcija okreni_listu - skraćeno rješenje 2

```
lista okreni_listu(lista prvi){

      lista preth, ovaj = NULL;

      while (prvi != NULL) {
          preth = ovaj;
          ovaj = prvi;
          prvi = prvi->sljed;
          ovaj->sljed = preth;
       }

      return ovaj;
}
```

sljed pamtimo u varijabli prvi. Algoritam je sličan algoritmu iz prvog rješenja.

Okretanje liste - primjer

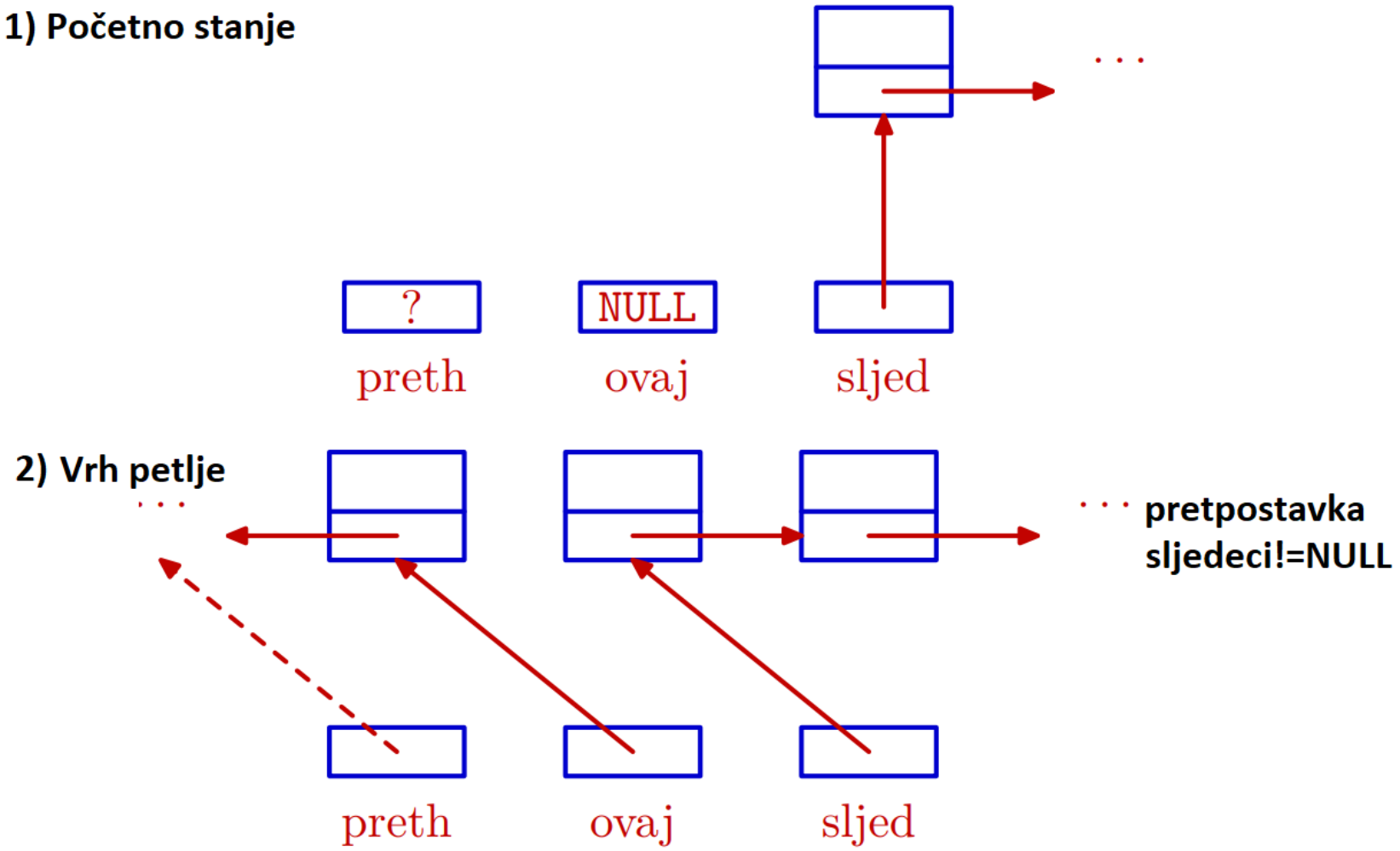

Okretanje liste - primjer

3)

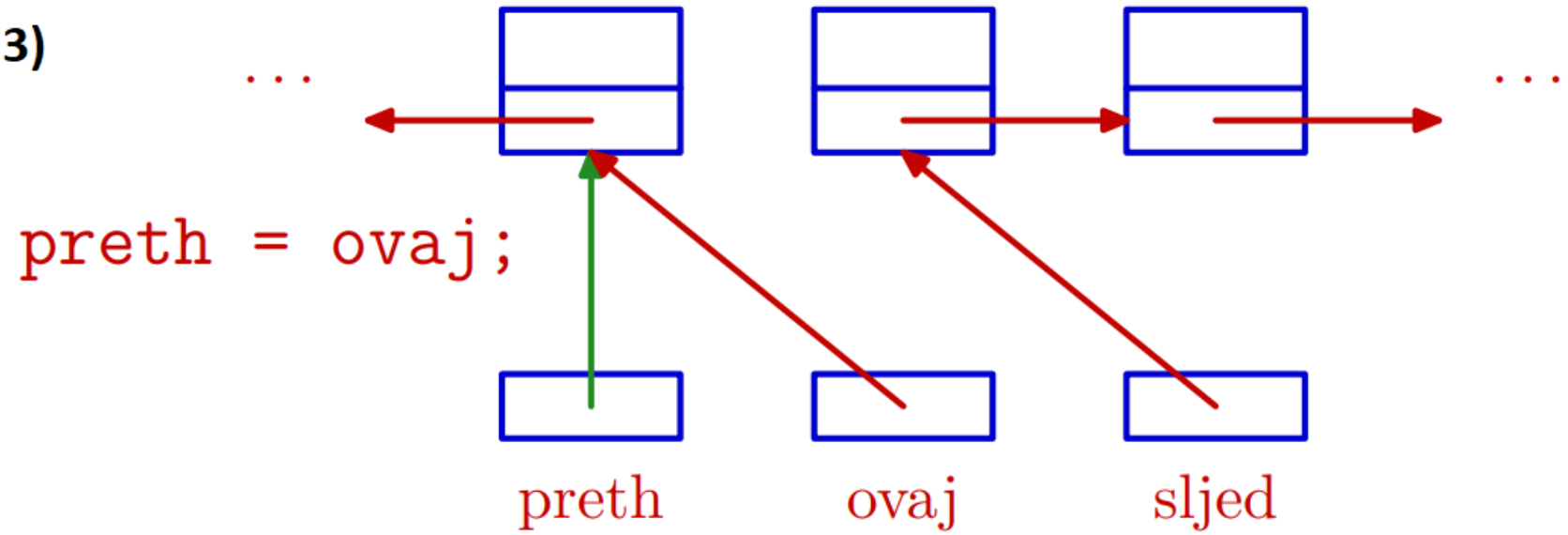

4)

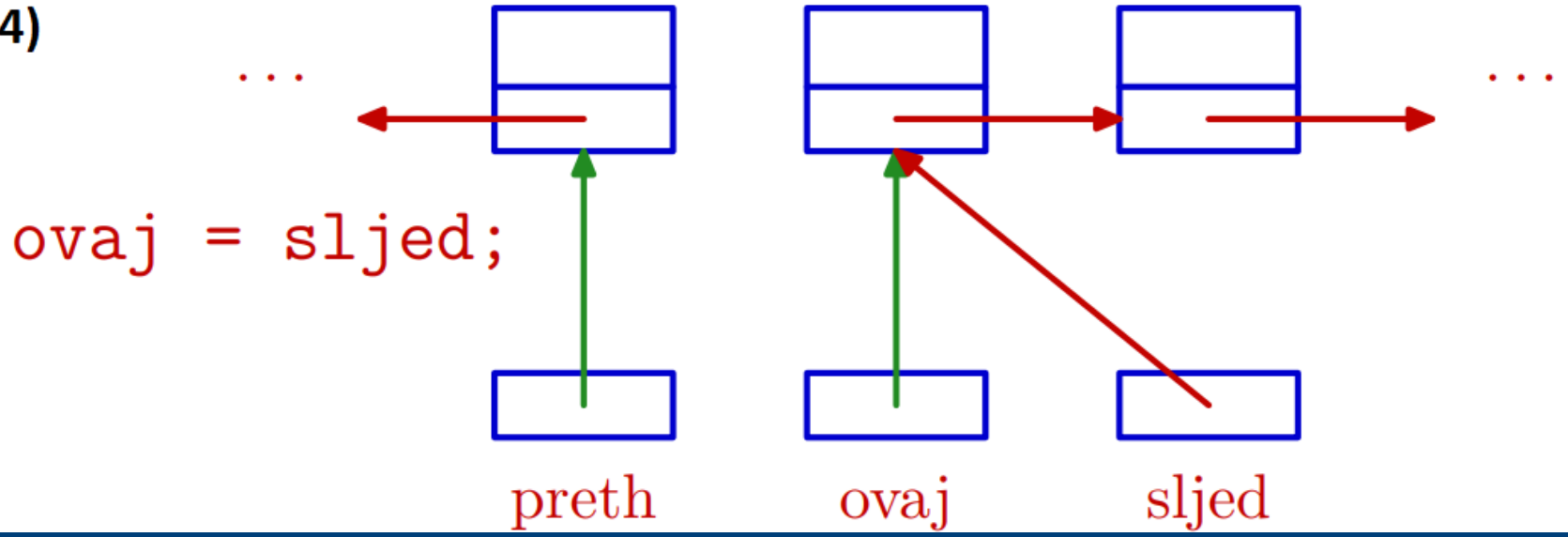

Okretanje liste - primjer

5)

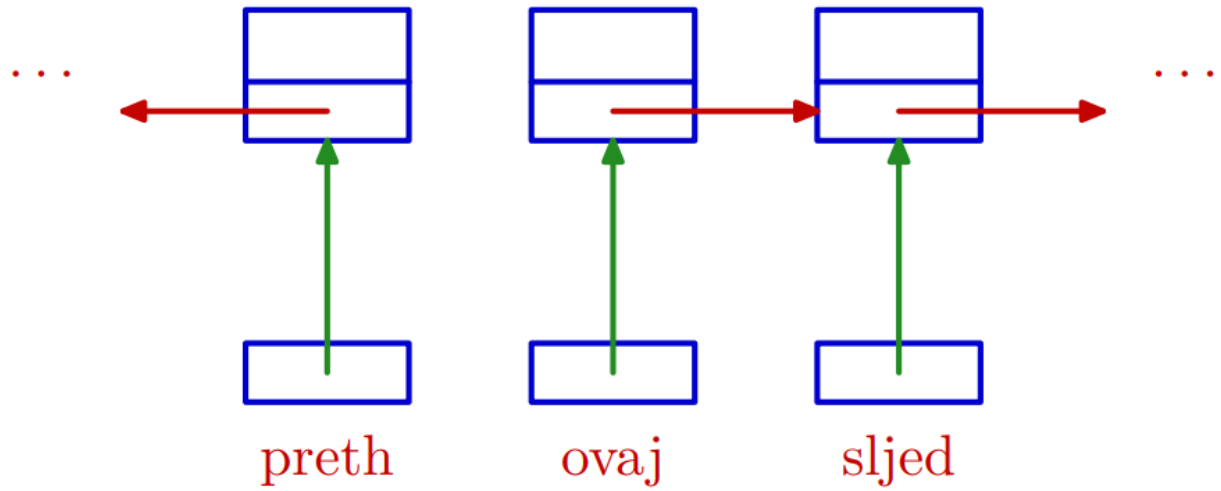


```
sljed = sljed->sljed;
```

6)

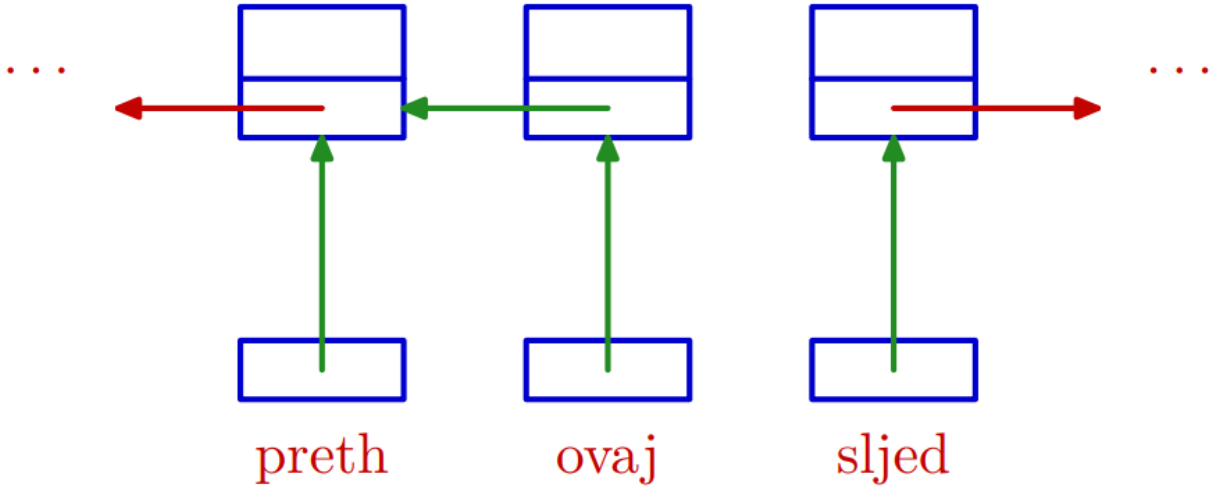


```
ovaj->sljed = preth;
```